

GORICA

(Zjutranje izdanje.)

Izhaja vsak torek in petek v tednu ob 11. uri predpoldne za mesto ter ob 3. uri popoldne za deželo.

Stane po pošti prejemati ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K., polletno 4 K. in četrtletno 2 K.

Prodaja se v Gorici v tobakarnah Schwarz v Šolskih ulicah in Jellersitz v Nunskih ulicah po 8 vin.

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v „Narodni tiskarni“, ulica Vetturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo „Gorice“. Oglasi se računijo po petitvrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 16 vin., 2-krat po 14 vin., 3-krat po 12 vin. Ako se večkrat tiskajo, računijo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič).

Novi viri.

Deželni zbor goriški je v zadnjem zasedanju mnogo koristnega pospešil in naredil, a pri tem se je pokazalo, da čaka še mnogo gradiva svoje rešitve radi pomanjkanja denarnih sredstev. Ceste, poti, reke, potoki, šole in druge različne potrebne zadeve se odlagajo od zasedanja do zasedanja, ker nam pomanjkuje potrebnih denarnih sredstev v to svrhu. Tu prosi župan v imenu občine podpore za napravo vodnjakov, tam okrajni zastop za popravo mosta, tam zopet za uravnavo obrežja pri hroudournikih, potokih, rekah i. t. d.; a vedno čujejo v odgovor isto pesem: Nemamo denarja.

Če hočemo odpomoči vsem tem in enakim potrebam ter povzdigniti provincijo na ono stopinjo blagovitosti, za katero zavidamo druge, poiskati nam je v prvi vrsti novih denarnih virov.

Nalaganje novih naklad na izravne davke in užitnino je postalo nemogoče; to sprevidi vsakdo, naj že bode sam prizadet po teh dokladah ali ne. V tem oziru smo že dosegli vrhunec in ne moremo više. Zato je treba misliti na nove vire in nove dohodke, da dosežemo svoj smoter.

V prvi vrsti bodo morali naši zastopniki obrniti oči na one predmete, ki služijo bolj človeški gizdavosti nego potrebi; misliti bodo morali namreč na takozvani nagizdni davek. Francija je vpeljala davek na kolosa, ki ji donaja mnogo milijonov frankov na leto. Taki davek je tudi opravičen, kajti kdor izda lahko 200—400 K za kolo, katero rabi večinoma le v svoje razveseljevanje, plača laže 10 K davka na leto, nego oni, kateri mora obdelovati svoja zemljišča in pridela jedva toliko, da preživi sebe in svoje s pridelki.

Isto velja tudi o kočijah, konjih in drugih rečeh, ki niso neobhodno potrebne, temuč služijo le gizdavosti in nepotrebni noblesni človeški.

Toda te vrste davek bode donajal deželi primeroma le majhne dohodke in je vendar le odijozen.

Važnejše od tega se nam vidi pa skrb, da one doklade, katere naše ljudstvo plačuje, ne gredo iz dežele in večinoma ali vsaj deloma v korist posameznim podjetnikom, temuč da pridejo vse, neskrajšane, v deželno blagajno.

V tem smislu se je sprejela pri nekem shodu pri Sv. Luciji na Mostu resolucija, naj bi dežela sama sprejela pobiranje erarskih in dež. doklad v lastno režijo.

LISTEK.

Sreča zadej gola.

Poljski: (*Z mazurske zemlje) K. Junosza.

→*←

„Spravite ga v bolnico“ odredil je gospod načelnik. In na mestu št. 17 pri železnici, imenoval se je zdaj štev. 96 v bolnici.

Po šestih tednih je zapustil ves oslabil in bled to hivališče boleznin in se vlekli nazaj na kolodvor. Hotel je zopet obleči jopič in zopet — kakor prej — vzdigovati bremena; ali spoznali so ga, da ni sposoben za to. In radi njegove delavnosti in dobrega vedenja so mu obljubili, da mu dajo kako lažjo službo, kadar se izprazni kak prostor.

Dolgo je čakal te sreče. Naposled, ko je že moral načeti s tako težavo nabrani kapitalček, odločili so ga za zadnjo štacijo uprav v njegovem rojstnem kraju.

Kako je hitel tje! Zdelo se mu je, da gre vlak počasi kot želva, ali da so vsa kolesa zaustavljena, da nedostaje oglja v lokomotivi (stroju). Stezal je glavo z vagona

Ta misel je zelo zdrava, in naši poslanci morajo skrbeti zato, da se ona resolucija vresniči.

Z veseljem smo čitali v „Gorici“ podatke, ki jasno kažejo, kake so bile razmere v sosednih provincijah, predno so vzele pobiranje naklad v svojo režijo, in kakšne potem. Uspehi na Kranjskem in Štajerskem so tako velikanski, da mora takoj vzeti v roko naša kronovina to zadevo.

To prepričanje jelo se je širiti v različne kroge in je prišlo vsekako tudi že do naših zastopnikov, kajti v zadnjem zasedanju je stavil gosp. poslanec Verzegnassi po analogu finančnega odseka sledečo resolucijo:

„Spoznavši, da pobiranje dež. doklad na užitnino indeželnih davščin na pivo in žganjine v lastni upravi bi utegnulo biti deželnemu zalogu v največjo korist — in vnamen, da se zapreči, da se deželna korist ne prepusti dobičkarskim namenom zasebnih podjetnikov, naroča se deželnemu odboru, naj pretrese in predloži deželnemu zboru v prihodnjem zasedanju načrt zadevajoč ustanovitve in uredbo deželnega užitninskega urada.“

Ta sklep se nam vidi kaj umesten in pameten; škoda, da prihaja nekoliko pozno, toda bolje pozno nego nikdar.

Če pomislimo, da sta si opomogli Kranjska in Štajerska le na ta način, da sta sprejeli pobiranje deželnih naklad v lastno režijo, je ona resolucija zelo opravičena. Kranjska je dobivala začetkom od podjetnikov le kakih 50.000 K zakupnine, danes ji donajajo one doklade nad 600.000 K čistega dohodka. Na Štajerskem so razmere še ugodnejše.

Mi smo zalibog povsod zadnji. Narodni prepiri med Slovenci in Italijani so prouzročili mnogo škode in so zavira, da ne moremo napredovati, kakor bi želeli; zaostali smo v vsem, posebno pa v gmotnem oziru. Ta borba na narodnem polju je stalno tudi zakrivila, da je prišla ta zadeva, ki je za nas tolikega pomena, v ozadje, t. j., da nismo o pravem času priskrbeli lastne uprave gledé na pobiranje deželnih doklad.

Ker je naša dežela manjša od sosednjih, bi bilo umestno, ako bi sprejeli od vlade pobiranje tudi erarskih doklad, in za to ima dežela prednost. S tem bi zmanjšali stroške deželnega užitninskega urada, kajti kdor pobira erarske doklade, pobira ob enem lahko, brez drugih stroškov, tudi deželne, in naobratno.

ter gledal, gledal, dasi mu je ostrí veter pihal v oči oblake črnega dima in se tleče iskre. Kako bi pa ne bil gledal? Saj tam je njegov rojstni kraj, tam ona polja, loke in gozdi — tako dragi njegovemu srcu; in iz stacije, kjer bo delal, se je videl pozlačeni križ njegove farne cerkve.

„Eh, tam bi kupil kočček zemlje, tam bi umrl med svojimi ter se odpočil na starem pokopališču — tam so tako krasne vrbe, toliko dragih gomil...“

„Ali čemu pa umirati?“ Saj je bil nabral že nekoliko denarja in zdaj bo vendar velika plača — kajti bivši št. 17 ni več št. 17 — o ne! — povišan je bil precej — zdaj je uradnik za sklepanje vagonov, katere je imel vezati.

V domačem kraju najde morda tudi kakega starega znanca; in ne bo mu tako pust, kakor za časa onega blodenja po svetu ali v bolnici.

Ej, življenje! To je kakor poletje; zdaj jasno, zdaj oblačno; zdaj svetlo, a zdaj mračno... Ali da si je burno, deževno in oblačno, vendar naposled — in četudi se le pred svojim zahodom — vendar se razgrije težke megle in pokaže se solnce. In

Sicer pa bi ne bili ti stroški toliki: dvanajst do petnajst takozvanih dacarjev in jednega revizorja bi bilo potrebno najeti in dotičnike dobro plačati. To ne bi prouzročilo bogvé kakih stroškov. Ljudi za to najdemo v deželi dovolj in sicer zanesljivih, vestnih, poštenih.

To bi dajalo deželi različnih ugodnosti. Prvič bi dobilo nekoliko našincev stalni zaslužek.

Dalje bi vsaj vedeli, koliko znaša užitnina v naši deželi, česar sedaj ne vemo. Sedaj pobira deželne doklade privatni podjetnik, in le njemu je znano, koliko donaja ta pristojbina.

Če bi pa hotel podjetnik vsakako imeti tudi zanaprej erarske doklade, moral bi najpred povišati ponudbe za 10%, šele potem bi prišla zadeva vnovič na dražbo. Že s tem bi pa pridobila dežela 8000 gl. letnih dohodkov več, nego do sedaj, kajti oni povišek velja tudi za deželne doklade, v kolikor so v zvezi z državnimi.

Uverjeni smo pa, da bi dežela najboljše izhajala, ako bi sama vzela v roko pobiranje erarskih naklad na meso in vino in deželnih naklad. Da je temu tako, uči nas skušnja drugih kronovin in dejstvo, da so vsi podjetniki te vrste naglo in izdatno obogateli.

Izvestno je, da bi poplačali vse upravne stroške le z dobičkom od piva, ako potrdi Nj. Vel. to naklado od 1 do 3 K.

Znano je, da je pridobil jeden naših slovenskih trgov le v dveh dneh pri dokladah na pivo toliko, da je pokrili dotično pristojbino, katero je moral odrajtovali podjetniku, za celo leto.

Po našem računanju in prepričanju dobila bi dežela tem potom najmanj 80.000 K do 100.000 K več, nego dobiva sedaj odkupnine po podjetniku. In to je za našo deželo lep denar, kateri bi nujno potrebovali za zboljšanje poljedelstva, vinogradstva in prometnih sredstev.

Tudi za naše občine bi bilo to velike koristi, kajti sedaj dobivajo dotične odstotke od užitnine v oni meri, katero jim podjetnik odmeri; potem pa bodo vsaj vedeli, koliko jim tiče.

Znan nam je slučaj, da je dobivala neka občina na Vipavskem največ 200 gl. na leto za užitninske odstotke. Toda g. župan je stvar spregledal in zahteval primerno višjo odškodnino, in res, sedaj dobiva občina 600 do 700 gl. letnih dohodkov od te strani.

ko se zasmee solnce, zasmee se, olepša in pozlati tudi polje in gozd in voda in loke; in celo te kaplje dežja, ki so obvisle kot težke solze na vejah — tudi te dobé radosten blesk in se posuše naglo, da niti sledu ne ostane za njimi...

IV.

Na novem mestu je bilo bolj lahko delo in zelo izdatno. Tudi je našel rojaka, starega železničnega čuvaja, ki je poznal našega junaka še kot dečka. In večkrat sta se razgovarjala o prošlem času skupaj, o davnih skupnih znancih.

Bivši št. 17 se je vzravnal, pomladil se je. In to ni bilo čudo; saj se ni bil star. In v ognju britkosti se utrdi človek kot jeklo: upogne se res malo pod prevelikim bremenom; ali ko se to odloži, tedaj pa se vrne krepko spet v prejšnji položaj (stan). Le v drugih okolnostih postane človek krhko železo; kadar se namreč rija strasti zajé vanj — tedaj ga lahko kar si bodi potre in polomi.

Zdaj ga niso zvali več niti št. 17, niti „mul“, nego gospod Jacenti*). Tovariši so

*) Jacenti, Jacek, Hijacint.

Proč torej s privatnim podjetnikom! Dežela naj vsakako že sedaj skrbi za to, da dobi pobiranje doklad na užitnino v svojo upravo in sicer takoj začetkom leta 1901.

Kako naj to izvede, o tem o priliki kaj več.

Dopisi.

Iz Pevme. Na dopise v 68. št. „Soče“ in „Primorci“ od 15. t. m., v katerih se hoče smešiti našega gospoda župana in deželnega poslanca, odgovoriti je sledeče.

Kar govori omenjeni dopisnik „iz Brd“ (?) o briskih občinah, ki so se tako zavarovale s strelnimi postajami, zasluži pohvalo. Pohvale pa ne zasluži ona trditev, da je občina Podgora nekako najzadnja v tem oziru. No, k temu bi lahko nekaj pripomnili, toda nočemo, da bi se nas dolžilo, češ, da „zavidamo“ komu „kšeft“ — pač pa moramo izjaviti, da je bila Podgora, oziroma Pevma ena prvih občin, ki je bila dobro oskrbljena z možnarji in smodnikom in to na splošno željo naših posestnikov.

Naš gospod župan je na našo željo gledal na to, da smo bili s strelnimi postajami preskrbljeni, za kar mu gre vsa čast in hvala.

Naš g. župan ni iskal denarja na posodo, ampak plačal je možnarje takoj in tudi preskrbel smodnik, tako, da smo lep čas brez skrbi za smodnik. In ker je to vse dokazana resnica, lahko mirno vestjo potrdimo, da naš g. župan ne spi, kakor mu očita dopisnik omenjenih — časnikov, marveč da vedno čuva in skrbi za korist naše cele županije in da smo bili vedno zadovoljni z njim in njegovim uglednim delovanjem. Dopisniku „iz Brd“ se lahko reče, da naš župan ni iskal denara na posodo kakor isto županstvo za St. Martin pri g. A. Kocijančiču v Podgori, kakor dopisnik piše.

Glede streljanja v Podgori in kat. občini Podsobotin je starašinstvo že v svoji domači seji govorilo, kako in kaj bode g. župan na željo tukajšnjih posestnikov o svojem času oskrbel in s tem naj si dopisnik ne dela preveč skrbi.

Politični pregled.

Položaj.

Glasovi o razpustu državnega zbora niso le potihnili, marveč slišijo se zdaj baš nasprotni, namreč, da vlada sploh več ne misli na razpust. Te dni se je posvetoval v Pragi izvrševalni odbor čeških poslancev o političnem položaju. Posebnega o tem po-

ga spoštovali, načelnik ga je ljubil — godilo se mu je dobro. Mošnjček se je vedno bolj debelil — nadeja se mu je vedno bolj očitno nasmihala. Solnce se mu je zdelo jasnejše, nebo modrejše, voda čistejša.

Še malo, morda samo še leto, pa bode imel lastno hišo in vrtič in kos zemlje.

Blizo postaje so imeli obljuditi neko posestvo, in dobilo se je zemljišče pod ugodnimi pogoji proti dolgoletnemu odplačilu. —

In morda se dobé tudi „dobre oči“, ki obkrožijo človeka z dolgim premagujočim pogledom, da povedó z njim, kar ne morejo povedati usta — morda se spolni ono sladko sanjarenje pod križem — tedaj, ko je izmučeni potnik odpočival ob cesti?... Kdo ve?... kdo ve?... Saj, če začne iti človeku po volji, tedaj gre kakor po niti; in razvija se tako lepo eno iz drugega — kakor se razmotava nit z dolgega pasma.

Jacek se ni bal več tega ogromnega veselja, pri tej misli ga ni več vznemirjalo, češ: da to ni verjetno in ni mogoče, da bi se vresničilo.

Zemlja, hišica, vrtič, lastni kotic in tiho, pokojno delo — vse to je bilo le vpra-

svetovanju ni prišlo med svet. Opomniti je le, da je bil v Pragi istodobno tudi češki minister dr. Rezek, ki je imel daljša posvetovanja z namestnikom grofom Coudenhovom in raznimi češkimi poslanci.

Pa tudi zastopniki vseh nemških parlamentarnih skupin so imeli te dni svoja posvetovanja na Dunaju, ki so trajala dva dni, izdali so tudi komuniké, v katerem se izrekajo popolnoma in odločno proti jezikovnim zakonskim načrtom, katere je predložil dr. Koerber v zadnjem zasedanju državnega zbora. Po mnenju teh mož ni v besedilu jezikovnih načrtov dovolj določno označeno, da se smatra nemški jezik za državni jezik. Mangiando viene l'appetito in nemško žrlo je nenasiljivo. Sploh pa pravi komuniké, da ostajajo Nemci pri zahtevah, stavljenih v lanskem binokostnem programu.

Po našem mnenju ni pripisovati tej izjavi zastopnikov nemških strank kake posebne vrednosti, marveč je to le politična „futka“, da se dr. Koerber, ako izda jezikovne naredbe na podlagi § 14, lože zagovarja, češ, da ni res, da bi bila hotela vlada z novim jezikovnim zakonom vstrezati le Nemcem, čemur v dokaz da je ravno omenjeni protest Nemcev proti temu zakonu. Proti izdajanju jezikovnih naredb potom § 14. so baje tudi Poljaki, vsaj tako da se je izrazil načelnik njih kluba, vit. Jaworski proti sotrudniku nekega nemškega lista.

Pri tej priliki pa je baje vit. Jaworski tudi priznal, da je dosedanja večina popolnoma razbita ter da ni skoro misliti na to, da bi se kedaj še našla v taki sestavi. Poljaki pa si pridržijo proste roke ter bodo od slučaja do slučaja tvorili večine z onimi strankami, ki bodo za pozitivno delo v parlamentu. Mi sicer ne vemo, koliko je resnice na tem, da bi se bil vit. Jaworski tako izrazil. To pa vemo gotovo, da vit. Jaworski še ni poljski narod, niti se ne more on danes hvalliti, da bi vžival posebno zaupanje v poljskem klubu.

Rusija in Srbija.

V „Information“ piše nek srbski politik iz Belegrada sledeče: „Kralj Aleksander in generalissimus Milan poskušata vse, da dosežeta spravo z Rusijo. Oba sta pripravljena sprejeti kakoršnekoli pogoje, katere bi stavila Rusija, seveda si pridržujeta, da sme na čelu srbske armade še nadalje ostati generalissimus Milan. Visokoodlični posredovalci da so jima tudi sporočili, da je pričakovati iz Rusije o tej stvari ugodnega odgovora. V Konaku (srbski dvor) da je vsled tega zavladalo veliko veselje in se je iz istega vzroka odložilo potovanje kralja Aleksandra v iztočno Srbijo do hipa, ko dojde iz Rusije težko pričakovani odgovor. Tedaj o nastopu potovanja v Kladovo, razglasi se splošno oproščenje jetnikov, kateri, kakor žrtve Milanove maščevanjaželjnosti, ječe v kladovskih temnicah. Z ozirom na ta pričakovani odgovor je bil tudi v naglici poklican iz Cirkvenice v Belgrad gospod Nikola Pašić, da sestavi novi kabinet. Mej tem pa je došel iz Rusije odgovor, toda isti ni popolnoma izpolnil nad, vender tudi ne povse podrl. V Petrogradu da so pač za spravo s kraljem Aleksandrom, toda z ozirom na žalostne dogodke v zadnjem času, kakor tudi z ozirom na v Srbiji vladajoče razmere, zahteva se poprej nevarljivih dokazov, da so se stvari v Srbiji tudi v resnici zboljšale, šele potem da je možno govoriti o kakem sporazumu. Nikola Pašić je bil po svojem dohodu v Belgrad vsakdanji gost v Konaku in so se vršili dolgi pogovori mej njim ter kraljem Aleksandrom in Milanom. Ko sta odpotovala kralj in Milan na lztok, je bil tudi Pašić mej onimi dostojanstveniki, ki so se poslavljali od Veličanstev. In čudno! Kralj Aleksander in Milan sta se o slovesu malone kaj zmenila za svoje najbližje ministre, dočim sta se dolgo pogovarjala z onim Nikolom Pašićem, kateri je, zatožen veleizdajstva, še pred kratkem je-

šanje časa. In ta čas mine pri delu naglo, kot voda v urnem potoku.

In dobre oči?...

Tudi te so se dobile — modre kot plavica v žitu, in tako jasne kot solnce, in tako dobre kot nadeja, ki vse osladi.

Včasih so se smejale Jacku ter se šalile z njim. Ali videti je bilo, da so bile to le šale tako iz razposajenosti, kakor po navadi pri deklacijah. To je že taka navada, da se šalijo z onimi, ki jih ljubijo — stari običaj ženski.

Te oči so bile čuvajeve hčerke. Oče je imel hišico ne daleč od tam, eno vrsto (kilometer) od postaje. Jacek je hodil tje, ko je imel čas, pa se razgovarjal ter pripovedoval o svojih načrtih — in štel svoje prihranke. Med njimi ni bilo tajnosti, in čas je bežal tako naglo, tako sladko, kakor detetu ob strani ljubeče matere v mili rojstni hiši.

O ljubavi nista govorila nikdar med seboj — čemu pa? Saj ima človek lahko koga rad tudi brez besedij. Sicer sta se bila že dogovorila s čuvajem; po praznikih je imela biti svatba... potem pa — kar Bog da... Devojka je vedela, da jo Jacek

čal v verigah v mračnem zatvoru belogradske prefektуре in ki je moral prenašati najstrašnejša sramotjenja od strani priprostega žandarja. Tako izredno javno počaščenje Pašića, da je napolnilo s strahom sedanje člene ministrstva, kajti to je novi dokaz, da so dnevi kabineta Vladana Gjorgjevića seštetni in da je Nikola Pašić bodoči mož Srbije.“

Tako poročevalec v „Information“. Koliko je dati vere takim poročilom v list, čegar tendence po tu in tam niso poseben izraz simpatij slovenski stvari, se pač po kaže; to pa je resnica, da iz srca želimo, da se doseže sprava mej Srbijo in Rusijo, katera je kakor dobra Matuška toliko žrtvovala, da otme Srbijo iz rok turškega jarma in jo zopet pridobi Slovanstvu.

Vstaja na Kitajskem.

Iz Kitajskega prihaja čedalje več vznemirljivih poročil. Zdaj da je postalo nedvojbeno, da kitajska cesarica ne dovoli vnanjim vlastim, da branijo svoje na Kitajskem naseljene podanike pred boksarji, marveč da je velela Kitajskim četam, da se postavijo mejnarodni armadi odločno v bran, ako bi ista hotela v Pekingu.

Pred Pekinom stoji 30.000 mož močna kitajska armada pod generaloma Fungfuš-jangom in Lüngčijangom in čuje se, da so se vršile že posamezne bitke. Tija pred Peking so dospeli iz Tientsina mejnarodne čete pod poveljstvom angleškega generala Seymourja, a te čete so preslabe, da bi se mogle uspešno boriti proti združenim Kitajskim armadam, kajti samo število boksarjev znaša že blizu 11 milijonov.

Mesto Peking je docela obkroženo od kitajskih čet in boksarjev in poslednji nastopajo čedalje drzneje.

V zadnjem času se je obrnila ost istih celo proti Japoncem, katerim so zažžali poslaniško poslopje in umorili poslanika. Vsled drznosti boksarjev je zavladal v Londonu strah, da utegnejo pomoriti boksarji vse Evropejce, ako premagajo Kitajci slabo mejnarodno armado. — Resnost položaja so sprevideli velevlasti in ameriški, japonski in ruski poslanik so poslali kurirje v Tientsin, da pripravijo novih bojnih čet. Rusi so poslali 1500 mož s 4 topovi pred Peking.

In k vsemu temu pa prihaja še poročilo, da je zavladal spor mej mejnarodnimi četami in sicer mej rusko-francozskimi in angleškimi četami ter da bi prišlo mej temi že do resnega spopada, da niso posredovali posamezni konzulati. Iz tega dogodka pa je že spoznati, kam meri smer evropske politike, ki odmeva zdaj na kitajskih tleh: sovraštvo Francozov in Rusov do Angležev in Nemcev.

Amerika sama je baje nevtralna in tira svojo, toda zares ameriško politiko. Amerika da ne pošlje v Kitaj nobenih čet, toda zagrozila je kitajski vladi, da bo zahtevala za vsakega umorjenega Američana najvišjo odškodnino. Vse druge velevlasti, katerih podaniki so naseljeni na Kitajskem, pa so jele pošiljati tija čedalje več vojakov.

Kak pa bode konec temu? Nečastno bi seveda bilo za Evropo, ako bi se velevlasti zgrabile med seboj na Kitajskem, kakor recimo jastrebi na plenu.

Domače in razne vesti.

Našim naročnikom. Bliža se konec 1. polletja, a veliko gg. naročnikov ni še poravnalo naročnine, prosimo jih, naj storé to vsaj do konca meseca, in to temveč, ker se uprava ravna po načelu, veljavnem za vsako redno upravo, da se mora naročnina vsekakor predplačevati, ker s tem odpade vsako nadlegovanje naročnikov, upravi se pa delo zdatno olajša.

rad ima, da si jej zaročnik nikdar ni govoril tega; ali ona je to uganila, in čutila je, da jej bode dobro z njim. To je bilo tiho, mirno, resno „znanje.“

Jacek je ni smel niti za roke prijeti, nego zrl je v njo kakor v podobo; in ko je šel iz male čuvajeve hišice, govoril jej je potihoma.

„Po praznikih!“

Do praznikov že ni bilo več daleč. Bil je že december.

Bila je noč črna kot smola in mrzla. Snežni oblaki so se drvili po nebu, le večsij je pokukala kaka zvezda izza njih. Poblisknila je na zemljo, pa izginila zopet v temoti. Jacek je bil danes v službi.

Ob 12 in 5 minut pride tovorni vlak, do njega se priklene šest vagonov sé žitom naloženih, in odpravi proti Varšavi.

Vsako noč se je delalo prav tako. Na postaji so bili že zažžali svetilnice, znaki so se svetili, od daleč je bilo slišati presunljivo žvižganje in trobentanje čuvaja. Naposled se je primotala iz gozdne globine železna spaka, čije svetilnice so se bliščale kakor velikanske oči. Zavornice so ječale, in vlak se je privalil sopihajoč na kolodvor.

„Gorica“ se more naročiti vsaki čas; naročbi naj se priloži vedno tudi naročnina.

„Gorica“ stane celoletno 8 K, polletno 4 K in četrtletno 2 K.

Uprava „Gorice“.

Izvanredni občni zbor kmetijske družbe je bil večeraj predpoludne. Jedina točka dnevnega reda je bila volitev društvenega podpredsednika. Izvoljen je bil spet ravnatelj Bolle z 34 proti 25 glasom, katere je dobil cónte Panigai.

Sadjerejski odbor goriške kmetijske družbe je imel minuli petek svojo prvo sejo. Kakor smo že poročali svoječasno, se je izvolil na letošnjem občnem zboru goriške kmetijske družbe poseben sadjerejski odbor, ki bo imel samovoljno skrbeti za zboljšanje sadjereje v deželi in ki bo tudi lahko razpolagal z denarnimi sredstvi, določenimi v ta namen. Za to je pa tudi sklenil v svoji prvi seji, da bode v svojih sejah sestavljal posebne zapisnike, ki naj se priobčujejo v društvenih glasilih. Izbral si je tudi svojega poročevalca, ki bo v vedni zvezi s sadjerejci v deželi. To je društveni podtajnik g. Ferrant, komur naj gresta v tem poslu na roko tudi gg. Alpi in pa vodja slovenske kmetijske šole, Dominko. Odbornik g. Alpi je predlagal, naj bi se priredila neka vrsta sadnih razstav, ki naj bi bile permanentne. Oni pa, ki bi razstavili najlepše in najboljše sadje, naj bi se obdorovali. Predsednik ekscelencija grof Franc Coroini, pa je bil mnenja, da je najprimernejša razstava v deželi sadni trg v Gorici. Določil naj se torej izvedenec, ki pojde večkrat na trg ogledati si sadje, in ko najde kaj posebno lepega, naj si ga nekoliko nabavi, ter ob enem poizve za ime onega, ki ga je pridelal. Po tem se isti obdari, a ime njegovo se priobči v društvenih glasilih. To mnenje je postalo odborov sklep s pridatkom g. Cristofolletija, da se jednako postopa tudi na sadnem trgu v Korminu. V ta namen se je določilo za jedenkrat 200 kron.

Razpis učiteljskih služb. V tolminskem šolskem okraju razpisuje se sledeča učiteljska mesta:

- 1.) mesto definitivnega nadučitelja voditeja štirirazrednice v Kobaridu;
- 2.) mesto definitivnega učitelja voditeja enorazrednice na Livku;
- 3.) mesto definitivnega učitelja enorazrednice v Dol. Tribuši;
- 4.) mesto definitivnega učitelja voditeja potovalne šole Kamno, Volarje;
- 5.) mesto zač. učitelja potovalne šole Reka, Police.

S temi službami so združeni dohodki, določeni v deželni postavi z dne 15. oktobra 1896 št. 30.

Potovalni učitelj dobi še letnih 240 K potnine.

Prosilci iz družega okraja dodajo prošnji razuz službenih listin in spričeval tudi zdravniško spričevalo.

Prošnja naj dopošljejo potom svoje predstojne šol. oblasti najdalje do 24. junija t. l.

Dr. Tumovemu glasilu alias „Soči“ ne dajo miru naši članki, ki smo jih priobčili pod naslovom „Tiho delovanje“, ki so v pravem svitu pokazali postopanje naših deželnih poslancev ter razkrinkali dr. Tumovo in njegovo čudno postopanje v deželnem zboru. Mi smo priobčili one članke le na izživljanja v dr. Tumovem glasilu ter smo našemu ljudstvu dokazali, kako malo sme verovati „Sočini“ pisavi, ki ni družega nego zavijanje in pačenje resnice.

Dr. Tumovo glasilu alias „Soča“, se pa zaradi tega zvija in kremži, da človek ne ve ali se naj ji smeje ali kaj. V zadnji številki pogreva to večkrat imenovano dr. Tu-

Sprevodniki so šli ogret sé v pivnico, na železnici je ostal pomočnik mašinistov in je spreminjal ter zbiral vagono.

Jacek je bil v službi. Šest vagonov prikleniti — to je mala stvar, konča se kmalu; za trideset minut odide vlak in srečni delavec pojde počivat in sanjariti o svojih sladkih nadejeh. Še eden vagon je bil ostal, stroj je prignal vlak od zadržaj k njemu.

V redu — trebalo je prikleniti.

Jacek je stal med buhači (odbijalci sunkov).

Mahoma se začuje lahek krik, kakor bi ne bil dokončan, kakor na pol pretrgan...

Istodobno je bilo slišati hrestanje kakor bi se nekaj zmečkalo in neka črna stvar je padla na tračnice (šine).

Pritekó služabniki sé svetilnicami.

Pod kolesi je ležal Jacek nezavesten. Prsi mu je bilo zmečkalo, potok krvi je tekel po ustih.

Zanesó ga na postajo; pride zdravnik, ogleda ga, pokima z glavo, in globoko prepričan o poznanju svoje stroke, reče:

„Izgubljen!“

Jacek odpre še enkrat oči, pogleda proti hiši čuvajevi in... izdihne.

movo glasilu — vipavsko železnico, ono železnico, ki je dr. Tumov diplomatski nimbus preobrnilo v strašno blamažo. Dr. Tuma naj bo prepričan, da so vsi razsodni ljudje, ki so se bavili z vprašanjem vipavske železnice, prišli do spoznanja, da se je on pri tej zadevi jako opekel; prišli so do spoznanja, da je dr. Tuma vendar le tak, kakoršnega je naslikala „Gorica“ že toli in tolikrat v najrazličnejših ulogah, in prišli so do spoznanja, da dr. Tuma išče povsod in zmerom — dr. Tume.

Pa dovolj o tem. Glede vipavske železnice ostane neopovrzeno dejstvo, da bi ista še dolgo in dolgo ne tekla po naši tako lepi vipavski dolini, ko bi pri isti za dr. Tumo tako kritični seji — vsi naši poslanci tako glasovali kakor je glasoval on —, tako pa se bode ista začela v najkrajšem času graditi, vsekako pa še letos, bodi to dr. Tumi po volji ali ne.

Naši Podgorci in „Il Friuli Orientale“ Petkovo številko lista „Il Friuli Orientale“ je državni pravdnik zaplenil, ker se je menda zaljublil v nekatere vrstice, nahajajoče se v popisu kolesarske slavnosti, ki se je vršila na dan sv. Rešnjega Telesa v Skertovem velodromu „excelsior“, ter ni hotel, da kdo drugi občuduje lepoto omenjenega popisa ter se na njem naslaja.

„Il Friuli Orientale“ pa ni nameraval pisati onih vrstic le za državnega pravdnika, marveč je želel da izve tudi svet — posebno oni onstran črno-žoltih kolov — kako zvišene ideje mu rojé po glavi. Za to ga je ta zaplemba razjezila in ker ni mogel i v drugem izdanju ohladiti svoje jeze nad državnim pravdnikom — sprivil se je nad naše Podgorce.

Obsiplje jih z vsakojakimi „ljubeznjivostmi“ ter jih opisuje malo ne kakor divjake. To pa zaradi tega, ker hočejo biti Podgorci gospodarji v svoji lastni hiši — in ker ne trpe, da bi jih kdo žalil v njih lastnem domu. Toda laške vročevrneže, katerim je prirojena predrznost in celo tudi nesramnost — pa peče ta zavest naših Podgorcev in ne morejo pozabiti onih lepih časov, ko je Slovenec v svoji lastni hiši mirno prenašal — najhujša zasramovanja in zasmehovanja vsega, kar bi mu moralo biti sveto; te Lahe peče, da so minuli oni časi, ko je smel vsak laški pritepenec nekaznovano psovati Slovenca in mu biti v obraz na njega lastnih tleh.

Pa k stvari. Čujmo najprej, kako barbarski „zločin“ se je spet izvršil v Podgori. Šest kolesarjev „della simpatica Udine“ se je namreč peljalo v četrtek jutraj okolo 8 ure skozi Podgoro. Jeden tih je povozil nekega štirinajstletnega dečka, ki je nesel po cesti mleko. Podgorci, ki so to videli, so obkolili videmske kolesarje in jih primorali, da so prijavili svoja imena žendarmeriji v Podgori. Potem pa so se kolesarji odpeljali v Gorico, ne da bi jim storil kdo najmanj žalega. To je torej isti grozni zločin, katerega je videl „Il Friuli Orientale“, in radi istega nakopičil vrsto psovok na naše dobre Podgorce. — Povero Pantalone!

Le gesta degli eroi — junaški čini. — Pod tem naslovom joče „Il Friuli Orientale“ tudi v svoji petkovi številki, da so napadli dne 14 t. m. trije nekega Pertouta, vračajočega se iz dela v ulici Dogana, ter da so ga pošteno nabunkali. „Il Friuli Orientale“ pristavlja, da so bili ti napadalci — apparentamente sloveni — „najbrže“ Slovenci. „Il Friuli Orientale“ se prav čestokrat rad poslužuje te vrste nesramnega sumničjenja. Ker pa so dotični, ki so Pertouta nabili, kakor pripoveduje „Il Friuli Orientale“, zbežali, potem je pa več nego verjetno, da so to bili Italijani, kajti oni so pač na glasu, da znajo metati kamenje, a skrivati roke, ter da so pravi mojstri v zavratnem napadanju. To slednje bi

Telegraf je sporočil vodstvu novico o tem slučaju. Preiskava je dokazala, da je bila neprevidnost temu vzrok — in dva dni pozneje je neslo nekoliko delavcev belo krsto (rakev) na pokopališče.

Za raskvijo je šel stari čuvaj s hčerko, načelnik in nekoliko postajniških uradnikov.

Tako se je spopolnilo ono sanjarenje. — Blodivec je dobil naposled miren kotič, potnik smoter (cilj) potovanja. Tihi sanjač in delavec ima zdaj svoj lastni kos zemlje, iz katere ga nikdo več ne prežene. Zdaj počiva pri svojih, kjer so tako lepe vrbe in breze, kjer je toliko dragih-mogil.

Zdaj ima tudi lep vrtič; kajti prijazna roka je nasadila tu polno cvetic: ujokane in tužne „dobre oči“ objemajo čestokrat ta vrtič s pogledom, polnim britkosti, in po noči se bliščé zvezde nad njim...

Počasu se oglasi tu tudi srebrn smeh otročji.

Za nekoliko let čas že zatre ono britkost; in na to mogilo pride stari čuvaj ter pripelje vnuke, ki jih dobi po svoji lepi hčeri.

Starček poklekne in izmoli očenaš, otroci pa bodo lovili metulje po grobeh...

moralo biti tudi našemu laškemu tovarišu dobro znano.

Societá Friulana popolare se imenuje novo politično društvo, ki je imelo v nedeljo svoj ustanovni občni zbor v Zagradu (Zagrad). Lahki imajo tudi že nekaj let obstoječe politično društvo „Unione“ v Gorici, kateremu predseduje sam deželni glavar dr. Pajer, za to bi se pa človeku lahko čudno zdelo, čemu za to majhno Furlanijo se jedno politično društvo? Pa stvar ima vendar le nekaj zase. Društvo namreč, kateremu predseduje deželni glavar, ne sme delati prevelikih in očitnih skokov, za to je pa bilo treba novega društva, ki bo opravljalo ta posel. Novo politično društvo ne bude torej nič drugega, kakor politični „Sturmböck“ (politični kozel) že obstoječega političnega društva. Za to so pa tudi porok imena odbornikov in predsednika tega novega društva.

Italijani so v maskiranju mojstri, to se jim mora pripoznati. Včerajšnji „Il Friuli“ se namreč ježi, da ga niso povabili na vstanovni občni zbor.

„Il Friuli“ je organ deželnega glavarja dr. Pajerja, za to se pa mora delati, kakor da bi radikalni elementje novega političnega društva ne marali za-nj.

Slovensko mirodilnico (drogerijo) v Gorici, v Tržni ulici v postopju c. kr. okrožnega sodišča, katero je lansko leto odprl g. B. Poniž, kupil je g. Anton Jeretič, trgovec s papirjem v Semeniški ulici.

Pazite vendar na otroke! V nedeljo popoldne okolo 2. ure je splezalo štiriletno dete pekovskega pomočnika Drufovke, bivajočega v ulici Ascoli št. 9, na ognjišče, kjer je stal pri ognju lonec vrele vode. Lonec se je prevrnil in vrelna voda se je razlila otroku po obrazu, po očeh in po prsih ter ga oparila tako, da so ga morali odnesti v bolnišnico. Nekateri stariši pač ne poznajo dolžnosti do svojih otrok!

Oddelek vojaško-veteranskega društva v Sovodnjah priredi dne 8. julija t. l. v proslavo 400-letnega pripadanja naše dežele k Avstriji in Habsburški dinastiji, lepo slavnost. Pri tej priliki se odkrije ondi nalašč temu spomin postavljene spomenik. Obdržavala se bodeta ta dan tudi javna tombola in pa ples. Natančnejši program priobčimo prihodnjič.

Hranilnica in posojilnica v Pevmi, vpisana zadruga z omejeno zavezo. Posojilnica uraduje vsak dan in sprejema ob uradnih urah vloge, prošnje za posojila, obresti in vračila, izjave pristopa in izstopa ter odpovedi, izplačujejo se vloge, obresti in posojila. — Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega, če tudi ni ud zadruga in obstujejo po $4\frac{1}{2}\%$ od dne prvega po vložitku sledečega meseca in do konca meseca, po katerem se je izplačala vloga. Nevzdignene obresti se pripisujejo koncem vsacega leta kapitalu. Rentni davek plačuje posojilnica. Izplačujejo se male hranilne vloge navadno brez odpovedi, kolikor dopušča blagajnično stanje, večje pa v enem mesecu po odpovedi. — Posojila se dajejo samo zadružnikom in sicer po $5\frac{1}{4}\%$.

Iz poročila za 1. upravno leto od 1. jun. do 31. dec. 1899 posnamemo: Posojilnica je član „Gospodarske zveze v Ljubljani“, pristopilo ji je 52 zadružnikov, 52 deleži; posodilo se je 25 zadružnikom, 3 zadružniki so pa posojilo popolnoma vrnili. Vseh dolžnikov je 22, ki dolžujejo skupaj gl. 5710. Posojil se je dalo v znesku 6120 gl.; vrnilo se je pa 410 gl.; čistega dobička je 56 gl. 56 kr.; hranilnih vlog se je vložilo 5602 gl. 50 kr., vzdignilo se je 400 gl.

Denarni promet. Vseh prejemkov je bilo 8.497 gl. 96 kr., izdatkov pa 7.872 gl. 39 kr., skupaj 16.370 gl. 35 kr.

Nesreča pri streljanju. Na praznik sv. Rešnjega Telesa so streljali v Komnu, kakor je to vsako leto navada, z možnarji. Letos so pa bili jako nepredvidni pri basanji možnarjev, tako da se je vnel smodnik in je tri osebe jako osmodil. Nekega delavca v Gasparjevi fužini je po obrazu in po telesu tako silno ožgal, da so ga morali prepeljati v bolnico. Še precej močno je poškodoval streljača Antona Godnika ter se je vnela na njem celo obleka. Lahko ranjen je bil še neki tretji.

Škropljenje trt. Do zdaj je veljalo in velja večinoma še mnenje, da se po prime peronospora že v prvem razvoju trtnega perja. Zdaj pa trdi nekateri, da se peronospora najraje in najsilnejše razvije, o, ali po trtnem cvetju. Enako trdi isti, da jako rada in po največ in naglo uniči peronospora tudi trtni cvet in trtni pridelek. To da se je posebno dognalo leta 1896 v Dalmaciji, ko je pokončala peronospora v jednom tednu ves vinski pridelak na otoku Solta. V obče se je poprej mislilo in trdilo to pripusti ljudje še dandanes, da je kriva mrzlota ali dež, da se v času cvetja jagode iz grozdov tako poizgubé, da ostanejo grozdi skoro prazni. Temu pa ni tako, in to trdi danes skoro vsi umni trtorajci, ki pravijo, da je vzrok takemu osutju le peronospora. Zato je pa mnenje teh trtorajcev, da je najbolje, ako se škropi v prvi o cvetju, ter da se oškropi tudi grozdi. In ako se zarod nahaja tudi že v cvetju, mu tako škropljenje čisto nič ne škoduje, marveč še koristi.

V drugi naj se škropi v prvi polovici meseca julija, a tretjič prve dni avgusta, in ako je treba tudi četrtkrat okolo zadnjih dni avgusta. K vodi se primeša za prvo škropljenje po 1% modre galice za drugo in tretje škropljenje pa po 2% . Za tretje in četrt škropljenje se lahko pridene vodi celo do 3% modre galice, in sicer se ima to zgoditi posebno tedaj, ako je bilo jako mokrotno vreme. Primeša se pa po ravno toliko ugašenega vapna, živega pa le polovico. Našim trtorajcem pripočamo posebno letos vestno škropljenje. Grozdja se je zarodilo namreč toliko, kakor že mnogo let poprej ne. Ako nas Bog obvaruje pred točo, ni izključeno, da ne bi bilo letos prav dosti grozdja. Kaj pa ko bi ne dozorelo radi peronospora? In ta nesreča nam letos jako preti zaradi preoblega in prepogostega deževja, katerega smo imeli do zdaj. Torej pogum o pravem času.

Peronospora. Radi vednega deževja, ki nas je letos nadlegovalo do zadnjih dni, naši vinogradniki niso mogli škropiti, kakor in kadar bi bili sami želeli, radi tega se je bati, da utegne letos močno nastopiti peronospora. In res so jo že opazili v Furlaniji in pa tudi v goriški okolici. — Naši vinogradniki morajo biti zaradi tega jako oprežni. Na mladem trstu se res peronospora tako hitro ne razvija, marveč še le potem, ko postane trsno perje večje in ko nastane tudi večja vročina. Navadno se začne razvijati peronospora še le potem, ko je grozdi že odevelo. Zadnji čas trde nekateri skušeni vinogradniki, da se ne poloti peronospora le trtnega perja — marveč tudi grozdov in to baš o cvetju. Za to je pa jako koristno škropljenje z modro galico.

Kupčija s črešnjami je letos prav dobra in prinese v deželo marsikateri tiščak. Ni ga skoro dneva, da bi se ne prodalo na našem sadnem trgu za izvoz od 600 do 800 kvintalov črešenj in cena jim je od 22 do 24 vinarjev.

Zasačena tatica. Judita Lovisotti, bivajoča v Podgori, je šla dne 8. maja t. l. po opravkih v doma, ne da bi bila zaklenila svoje stanovanje. Ko pa se je vrnila, je zapazila takoj, da je bil v njeni odsotnosti nekdo notri, kajti videla je, da manjka raznih reči, tako n. pr.: jeden zlat križec, jedna zlata zaponka itd. itd. Vse skupaj vredno kakih 24 kron. Naznanila je stvar takoj žandarmeriji, toda vkljub temu, da so pridno iskali, niso o tatu našli sledu. Še le minoli četrtek je iztaknila policija v Trstu neko šiviljo, 19-letno Lizo Gregorič, katera brezposelno pohaja okrog in pri kateri so dobili dva zastavljana listka goriškega „Monta“, nanašajoča se na reči, ki so bile vkradene Lovisotti.

Ker se Gregorič ni mogla izkazati, na kateri opravičljivi način bi bila prišla v posest omenjenih listkov, so jo dejali pod ključ.

Kdo v Trstu sme in kdo v Trstu — ne sme. Nedavno smo poročali, da so privedla vsa tržaška nemška društva neko ultra germansko veselico, katere program je bil tak, da je čutil vojaški poveljnik dolžnost prepovedati vojaški godbi sodelovanje na tej veselici. Program je moral biti v pogledu na v Trstu umestni avstrijski patrijotizem jako čuden in vendar so smeli tamošnji Nemci obdržavati svojo narodno veselico!

No, kakor pa se nam poroča glede udeležbe slovenske cerkvene bratovščine sv. Cirila in Metoda šentjakobske župnije na procesiji sv. rešnjega Telesa z zastavo, — tu pa se je ukrenilo vse možno in nemožno, da ta slovenska zastava ni smela k procesiji. In še več, nasprotja, izvršena proti tej bratovščini, so bila taka, da se je skrajno onečastilo najsvetejši kriščanski praznik.

Iz tega je pač razvidno, da prusaštvo in židovstvo sme v Trstu marsikaj, a slovenski domačin na svojih lastnih tleh že skoro ne bo smel ničesar. Kam pa jadra ta naš Trst?

Srednje šole za ženske. Z ustanovitvijo takih šol se sedaj bavijo v avstrijskem naučnem ministerstvu. Te šole bodo drugače urejene, nego šole za moško mladino, ter bode pouk predmetov moških srednjih šol za ženske srednje šole primerno preurejen. Tudi so v naučnem ministerstvu mnenja, da se pozneje ustanovi na Dunaju neka ženska višja šola.

Velik ogenj v Trstu je nastal v četrtek zvečer v poslopju R. Schuchartove mirodilnice. Zgorelo je vse, razven židovja. Škode je 30.000 gl. Posrečilo se je omejiti ogenj, ki je pretil bližnjim lesnim trgovinam Mankoč, Malalotič in Orlandž.

Dr. Gajo Bulat †. Truplo pokojnega dr. Bulata so v noči od torika na sredo pripeljali na Reko; spremljali so truplo državni poslanci Borčić, Šupuk, Vuković in Zore. Na Reko so se s parobrodrom pripeljale deputacije iz Splita. Občino so zastopali: Dešković, dr. Karaman in Katalinič, trgovsko zbornico Antičević, čitalnico Eisenstädter. Ponoči je parobrod truplo s spremstvom prepeljal v Split, kjer se je v četrtek vršil veličasten pogreb. Zbralo se je na tisoče naroda iz mesta in okolice. Pogreba se je udeležil ces. namestnik in general David, dež. odbor in mnogi drugi dostojanstveniki.

Iz zapuščine † dekana Meznarca, ki je imenoval kranjsko župno cerkev glav-

nim dedičem, je določenih 4000 kron za dijaško ustanovo, mestni ubogi v Kranju dobe 400 kron, njega biblioteka se pa razdeli deloma mej ljudsko šolo in gimnazijo v Kranju, deloma mej ljubljansko semenišče in druge učne zavode.

Novo delo Tolstojevo. Skoro obelodani Tolstoj novo svoje delo pod naslovom: „Robstvo naše dobe.“ Slavni ruski pisatelj nam pokaže pred vsem trpljenje delavcev v mestih.

Narodne knjižnice na Ogerskem. Ogerski minister za uk in bogočastje, pomadjarjeni Slovenec dr. Julij Vlačić, namerava ustanoviti v kakih 1000 občinah na državne stroške narodne madjarske knjižnice.

Železnice v bodočnosti. Nedavno so se bili vršili na Gross-Lichterfeldu pri Berlinu poskusi s Siemens in Halskovo veliko električno železnico. Dočim naši brzovlaki prevozijo v jedni uri 75 kilometrov, bodo električni brzovlaki prevozili v jedni uri 150 do 170 kilometrov. Poskusi so se dobro obnesli.

General Roberts v nevarnosti. Še le nedavno se je zvedelo, da bi bili Buri kmalu vjeli vrhovnega poveljnika britanskih čet v južni Afriki, vojnega maršala Roberta. Ko se je v bližini Dretfonteina peljal v kočiji na rekognosciranje terena, je le stem ušel zasedi, katero mu je nastavljal burski general Celliers, da se je nekemu Buru puška vsled nepredvidnosti prezgodaj sprožila in je kočijaž hitro obrnil konje nazaj in poveljnika spravil v varnost. Da je manjkalo le za las, da ni bil Roberts ujet, se razvidi iz tega, ker je njegov adjutant, potem, ko so mu Buri ustrelili konja, padel sovražnikom v roke. Kolika škoda, da niso vjeli tega poveljnika, ki se v krivični vojski v kočiji vozi okrog!

Zopet tragedija v Monte Carlu. V Monte Carlo se je pred nekaj tedni pripeljal iz Belega Grada prof. Rabeleschi Garbata s soprogo, s katero se je pred kratkim poročil. Bila sta na ženitovanjskem potovanju in se nastanila v „Grand Hotelu.“ Grofica je imela nekaj nad dvajset let, grof pa še ni dosegel 30. leta. Kakor navadno, sta tudi ona dva s prva le iz radovednosti in v zabavo obiskala slovito igralnico. Ki je zahtevala že toliko nesreč in žrtve in ki je tudi za nju imela postati pogubna. Toda kmalu se je mladega para polotila igralna strast in v malih dneh je grof izgubil vse svoje premoženje, nad 100.000 gl. Ostal je brez novčica in je v obupu s svojo mlado soprogo vred skočil v morje. Trupli so našli v bližini gradu. Igralnica v Monte Carlu je pač tudi velikanška ironija evropske omike v dvajsetem stoletju, pravcata sramota za vse izobraženo človeštvo.

Moskva brez vode. Moskva je bila nekaj dni brez vode. Glavne cevi vodovoda so počile. Jeden sod vode je veljal v Moskvi 25, jedna porcija čaja 1 rubel. 200 delavcev je neprenehoma na delu, da popravi pokvarjeni vodovod.

Kako človek dolgo živi? Zdravnik dr. Pearsons, ki je dosegel že starost 80 let v Chikagi, priporoča naslednji recept za dolgo življenje: Ne jej tort in sličnih sladkarij, da ne dobiš zobobola. Nobena stvar naj te ne prestraši in ne razburja se. Z vsakim trenutkom je že zgubiš nekaj svojega življenja. Ne pij ne čaja, ne kave, ker preveč uplivajo na srce. Jej zelenjavo in sadje, ker s tem ohranjuješ mladost. Vživanje sadja in zelenjave je boljše, nego vse medicinske kopeli. Kaj bo dr. Pearsons še-le povedal, ko doseže starost 100 let!

Listnica uredništva. G. V. G. v Pr. Z Brivcem se po našem mnenju ne kaže ravhati.

Pelagra v Furlaniji.

Na južni strani naše lepe dežele se razprostira krasna furlanska ravan, v kateri išče oko zaman konca in kraja. Ako jo prehodiš križem in križem, povsodi na levi in pravi zreš krasno in dobro obdelano polje. Lepi razsežni trtni nasadi, njive, na katerih bujno raste raznovrstno žito in drugi pridelki, kakor i oljka in najraznovrstnejše žlahtno sadje; vse to in pa kakor poseben nakit še zeleni travniki, razveseljujejo tvoj pogled, ko se voziš, ali pa tudi hodiš peš po tej lepi Furlaniji.

Tu, si misliš, prebiva gotovo srečen človeški rod, tu ni mesta revščini in pomanjkanju, vsklilni bi nehoté. Pa kako se varaš, dragi moj — in kako umesten je baš tu pogovor, da ni vse zlato, kar se sveti!

Tam na pustem Krasu, kjer je samo golo sivo skalovje, kjer marljivo spravlja pridna kraska roka zemljo v majhne dolinice, da je ne odnese burja, tam zaman iščeš slične bede, kakoršno krije v sebi ta lepa rodovita furlanska ravan. Toda kaj: niti v strmih goličavah naših gora, tam v divje romantični Trenti, kjer bi menil človek, da je Bog pozabil svojih, ne najdeš tako nesrečnih božjih bitij — kakor so „sottani“, delavci, ki obdelujejo v potu svojega obraza — lepo furlansko zemljo — ki ni njihova last. Ako prehodiš namreč v

Furlaniji ure sveta in vidiš tam sto in sto delavnih rok na prostranem polju — pa prašaj: čegavo je vse to prostrano polje, imenovali ti bodo dve, tri imena, jednega grofa in dva barona ali pa tudi narobe. — To so lastniki, to so gospodarji, vsi drugi so pa koloni, nekaka vrsta najemnikov in pa tem slednjim podrejeni „sottani“, delavci, katerih je po številu seveda največ. Lastnik, baron ali grof, ima od zemljišč največ dobička, ker mora živeti kakor grof ali baron (!); za njim pride kolon ali najemnik, ki tudi raje živi dobro, nego slabo — in kakor tretji šele pride „sottano“ ali delavec, kateremu ostane za življenje baš le toliko, da diha.

Večina teh delavcev je namreč oženjenih ter imajo navadno še vse polno otrok. Njih dnina ali mezda znaša od 50 do 80 novcev na dan, in stem naj preživi delavec sebe, ženo in če treba, poleg tega še 6 do 8 otrok.

In vendar jih preživi — pa kako?! Polenta zjutraj, polenta popoldne, polenta zvečer; polenta v pomladi, polenta poleti, polenta v jeseni, polenta po zimi — z jedno besedo: polenta — brez konca in kraja — to je jedina hrana furlanskega delavca.

Toda da bi bila ta polenta vsaj iz zdrave koruzne moke!!

V Furlaniji se pridela namreč največ koruze, ker ta najbolj obrodi in je najcenejši živež za tamošnje prebivalstvo. Kolon ali najemnik daje svojim delavcem navadno koruzo mesto denarja. Da je pa koruzna moka popolnoma zdrava, je potrebno, da se suši zrnež najmanj tri mesece in sicer v prostornih in zračnih shrabah. Teh pa furlanski kolon nima, najmanj pa delavec.

Toda tu suše turšice v jako tesnih prostorih, kjer spi mlado in staro skupaj stlačeno kot sardele. Pa še tu jo suše le malo časa, le kakih sedem do deset dni, potem hajd ž njo v mlin — in izpod mlinškega kamna dobe mesto jedrnaté — paliskasto turščino moko, ki kmalu spleni in postane pravi pravcati strup človeškemu zdravju. In s to zastrupljeno moko ti „polentarijo“ ta nesrečna bitja leto in dan. Vsled tega si seveda ostrupijo kri ter obole in tej boleznii pravijo pelagra.

A ta pelagra je nekaj strašnega. Začena navadno z drisko in z oslabljenjem želodca, kateremu sledi potem oslabljenje celega organizma. Po celem životu, posebno pa na rokah, nogah in prsih začne pokati koža ter strašno krvaveti.

Kmalu se začne koža lupiti v celih pljoskah in zdi se, kakor da bi bolnik jel gnjiti po celem telesu.

Posledice taki boleznii so navadno strašne. Prav pogostoma pride do blaznosti. Dokazano je da je od vseh furlanskih blaznih, nahajajočih se po raznih norišnicah, najmanj 50% zblaznelih vsled pelagre. In številni bolniki za pelagro raste od dne do dne. Leta 1890 bilo jih je seveda največ v červinjskem okraju — kakih 720, zdaj je narastlo to število baje že nad 1400.

Kakor omenjeno, jedini vzrok ti boleznii je slaba hrana, polenta iz nezdrave turščne moke. Z odpravo tega nedostatka odpravila bi se tudi pelagra. To je bilo že do cela dokazano in imajo tudi dandanes dovolj takih dokazov.

Ko je leta 1887. prišla iz Dunaja nalašč za to odposlana komisija, da se prepriča o ti boleznii na licu mesta, je določila vlada v pomoč tem nesrečnežem svoto 30.000 gold.

Takrat so namreč poleg drugega ustanovili, ako se ne varamo, v Ogleju neko kuhinjo, kjer se je kuhala za to vrsto bolnikov zdrava in tečna hrana. Zdravilo se jih je tam 15 in so baje ozdravili vsi. Danes se nahaja pa taka kuhinja v Červinjanu, katero sta sezidala inženirja Antonelli in Dreossi; iz te kuhinje dobe bolniki za 20 novcev obilo jako tečne in zdrave hrane in uspeh tega je vedno, da ozdravijo. Torej so to živi dokazi, da vira te grde boleznii ni iskati drugej, nego v nezdravi hrani in ker obstoji ta hrana furlanskih delavcev iz polente, je iskati vire tej boleznii v polenti, oziroma v moki, iz katere se kuha ta polenta. Če je pa temu tako, potem je pač dolžnost poklicanih oblastij, da v imenu človečanstva na vsak način kaj store, da se to zlo, če ne že popolnoma odpravi, pa vsaj kolikor mogoče zmanjša.

V prvi vrsti in brez odlašanja naj se pa prepričajo oblasti, ako je res, kar se govori, namreč da se nahajajo v Furlaniji tr-

govci, ki slabo posušeno, toraj nezdravo koruzo pokupujejo za nizko ceno ter jo potem, pomešano med zdravo, prodajajo za dobro. Take izmečke človeštva, take brezvestne naj se, ako se jim pride na sled, kaznuje brez vsake milosti jako oestro — ter naj jih občinstvo spozna, da bo kazalo s prstom nanje.

Sicer bi pa lastniki posestev največ pripomogli k odpravi tega stanja na način, da

oskrbe svojim kolonom dobrih prostornih in zračnih sušilnic ter sploh skrbe za to, da dobe delavci jedino le zdravo in popolnoma suho koruzo ali pa moko iz dobro posušene koruze. Nekateri so baje to že storili in na njih posestvih poslušajoči delavci so tudi zdravi. Ako je pa to res — potem bi bila — nemarnost v prvi vrsti kriva teh žalostnih razmer. Čegavo nemarnost pa imamo tu v mislih naj ugame čitatelj sam.

ZAHVALA.

Podpisana rodbina se tem potom najsrčneje zahvaljuje preč. duhovščini, učiteljskemu osebju, slavnemu starašinstvu, pevcem, prijateljem in znancem, sploh vsem udeležnikom pogreba po našem nepozabljenem očetu, bratu, tastu itd. gospodu

Josipu Mrevlje,

veleposestniku v Dornbergu.

Vsem iskrena zahvala za izraze sočutja, kateri so nam bili v tolažbo na britki izgubi.

V Dornbergu, dne 14. junija 1900.

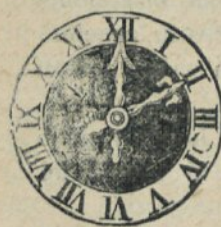
Rodbina Mrevlje.

Kolesarji pozor!

Podpisani naznanja gg. kolesarjem, da ima v zalogi dvokolesa iz najboljšega materiala po jako nizkih cenah, in sicer od 170 kron (85 gld.) naprej opremljene z vsemi potrebščinami (komplet). — Ob enem priporoča gg. krojačem in šiviljam svojo veliko zalogo raznovrstnih šivalnih strojev najnovejših sistemov od 48 kron (24 gld.) naprej. — Poroštvo 5 let. — Daja tudi na obroke.

Z odličnim spoštovanjem

Martin Šuligoj,
urar v Kanalu.

C. kr. državna svetinja za odlične proizvode. — Prva moravska tvornica turnskih ur

Fr. Moravus,

Brno,

Veliké náměstí št. 8, (Brünn, Grosser Platz Nr. 8) izdeluje in razpošilja stolpne ure za cerkve, šole, gradove, mestne zbornice, tovarne itd.; ure za nadzorovanje ponočnih čuvajev, električne ure, vse v dovršenih proizvodih in z jamstvom.

Do sedaj se je razposlalo 135 stolpnih ur v popolno zadovoljstvo. Proračuni stroškov brezplačno.

Tehtnice, mere in uteže preskuša ali cementira

podpisani izdelovalec tehtnic.

Priporoča se za vse v to stroko spadajoča dela in poprave gg. trgovcem in obrtnikom po jako zmerni ceni.

Zaloga tehtnic, decimalk, biciklov vseh sistemov od 50—300 K.

Karol Komel,
Gorica, Semeniška ulica št. 8.

Agricol,

patentovan v Avstro-Ogerski in Italiji,

je mehko kalijsko mlo razstopljivo v mrzli vodi, je najuspešnejše sredstvo za zatiranje in uničevanje vseh trtnih mrčesov in ušij, vseh žuželk na sadnih in drugih drevesih, zelenjadi in cvetlicah.

Navodilo za rabo „Agricola“ pošilja franco

Tovarna mila F. Fenderl & Co
TRST. — Via Limitanea št. 1 — TRST.

Zastop in zaloga na Goriškem:

pri g. Frideriku Primas v Gorici, Travnik 16 (v dvorišču) in na Opčinah pri gosp. Frideriku Cumar.

Zavarovanje proti toči.

Za vsako vrednost od 100 kron plača se zavarovalnina: Za razno žito in sočivja 1 krono 40 v; za grozdje in sadje 6 kron. Več se pozve pri zastopniku **Valentinu Kofolu v Kanalu**, ki sprejema zavarovanja.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino 8
priporoča

pristna bela in črna vina iz v-pavskih, furlanskih, briskih,

dalmatinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih o 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi vzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštna.

Rojaki! Spominjajte se o vsaki priliki „Šolskega doma“.

Mirodilnica (drogerija)

v Trzni ulici v poslojpu okrož. sodišča je bogato založena

z blagom najboljše vrste

ter more na drobno in debelo po skromnih cenah postreči kmetovalcem in obrtnikom, gospodarjem in gospodinjam in vsem zasebnikom, ki potrebujejo mirodilniškega blaga.

Posebno se priporoča cerkvenim oblastim, županstvom, uradam, šolskim vodstvom, društvom, javnim in privatnim zavodom, tvornicam, mošnjem, trgovcem, živinozdravnikom, pirotehnikom itd. — Priporoča zlasti barve suhe in oljnate, aniline in lesna barvila za obleke, bronza; pokosti (lake), sušilo, zamasko (kit), votlič, razne krede, fini cement portlandski, čopiče, ščeti, oterake za noge, šablone, zamaške, gobe, mlo, sveče, užigalice, petrolej; najfineje žveplo in bakrani vitriol; cevi in druge reči iz kavčuka (galoše), razne soli, zdravilna zelišča, mineralne vode, cedilke, (gume), cerkveno kadilo in kot primeso dišeči storaks; razna čistila, gladila in mazila; prepase za kilo, obveze in drugo kirurško opravo, pogačo za pse; toaletno mlo in drugo lepodišeče blago (parfumerije); potrebščine za fotografije itd.

Tovarna pohištva

FRANC PAVŠIČ,

Gorica, Šempeterska cesta št. 9,

izdeluje najzanesljivejše in najtrajnejše izdelano pohištvo po zmerni, pošteni, dela povsem vredni ceni.

Posebno priporoča opravo za

spalne in jedilne sobe
za salone in pisarne.

Kupuje orehova debla, prodaja orehove obkladke (rimese) itd. itd. itd.

Ugodni plačilni pogoji!

Vsaka naročba se izvrši v najkrajšem času.

„NARODNA TISKARNA“

v Gorici — ulica Vetturini števil. 9 — v Gorici

Preskrbljena je z povsem novimi črkami, okraski in finim papirjem.

Izdeluje vsa dela v najkrajšem času

po tako nizkih cenah, da se ne boji nikake konkurence.

Tiska brošure, diplome, trgovske račune, pisma in zavitke s firmo, cenike, vabila na karton in na papir, posetnice razne velikosti in oblike z zavitki, zaročnice in poročnice v elegantnih ter osmrtnice v velikih in manjših oblikah.

„Narodna tiskarna“ tiska „GORICO“ in „NAROD“

„Gorica“

izhaja dvakrat na teden v dveh izdajah, ter stane na leto 8 kron, pol leta 4 krone.

„Narod“

izhaja vsako drugo soboto ter velja celoletno 1 krono 60 vinarjev, polletno pa 80 vin. Kdor naroči 10 iztisov pod enim naslovom dobi 11. po vrhu.

„Narodna tiskarna“ v Gorici ima v zalogi vse tiskovine

Tiskovine za duhovnije, županstva in dr. urade na močnem papirju

(pobotnice za plače učiteljev, duhovnikov, cerkvenih služabnikov itd.)

Pismena naročila tiskovin se izvrševajo z obratno pošto; vsa druga v najkrajšem času.